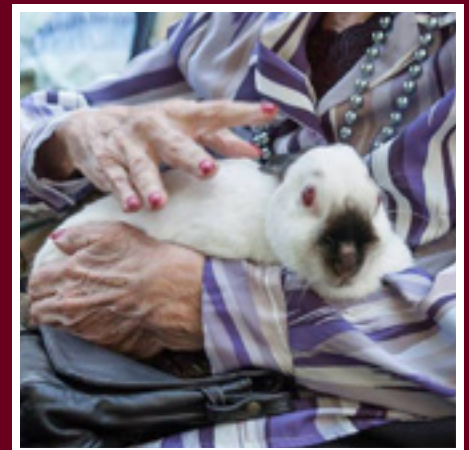

De 'ideale' belevingstuin specifiek gericht op mensen met dementie

HAS Kennistransfer & Bedrijfsopleidingen
Manon van den Boer en Renée Vriens

In opdracht van:
Nature Assisted Health Foundation

Voorwoord

Gemiddeld komt een persoon met dementie zes minuten per maand buiten en daar moet iets aan worden veranderd. In opdracht van Nature Assisted Health Foundation (NAHF) is dit fotoboek opgesteld. Het bevat aanbevelingen omtrent de inrichting van belevingstuinen gericht op mensen met dementie.

De stichting wil graag verbetering aanbrengen op bestaande en nieuw te ontwikkelen belevingstuinen, zodat de kwaliteit van leven van deze doelgroep wordt verbeterd.

Dit fotoboek zou niet tot stand zijn gekomen zonder de hulp van ons projectbegeleidend team bestaande uit Monique de Knecht, Arnoud van der Wal, Maartje Koot en Herman Peppelenbos. Verder willen wij alle meewerkende zorginstellingen bedanken. Het feit dat wij de tuin mochten komen bezoeken en hier indien mogelijk enkele medewerkers, mantelzorgers en cliënten mochten interviewen heeft ons enorm geholpen. Een groot deel van de foto's zijn ook daadwerkelijk tijdens deze bezoeken genomen. Wij willen iedereen hartelijk danken voor de genomen moeite.

Manon van den Boer en Renée Vriens
's-Hertogenbosch,

In opdracht van:
Nature Assisted Health Foundation

Inhoudsopgaven

Voorwoord
Inhoudsopgaven

1. Inleiding
2. "How to do"
 - 2.1. Het ontwerp
 - 2.2. De bewegingstuin
 - 2.3. Het intieme terras
 - 2.4. De eetbare tuin
 - 2.5. Het overdekt terras
 - 2.6. Het dierenverblijf
 - 2.7. Het groepsterras
 - 2.8. De prikkeling
 - 2.9. De wandeling
 - 2.10. De overgangszone
 - 2.11. De ontmoeting
 - 2.12. De toekomst
3. "What to do"
 - 3.1. Activiteiten

Bronnen

Inleiding

Dit fotoboek is opgesteld in het kader van het onderzoek "Belevingstuinen gericht op mensen met dementie, op weg naar een audit tool voor de 'ideale' belevingstuin" en dient inzicht te geven in de vormgeving van een belevingstuin die specifiek gericht is op mensen met dementie. Met dit fotoboek kunnen zorginstellingen hun eigen belevingstuin optimaliseren of kunnen nieuwe tuinen worden ontworpen.

Mensen met dementie zijn net als de 'gezonde' mens een individu en hebben daarom ook allen eigen behoeften. De vraag is hoe een tuin daar op kan inspelen. Een belevingstuin is namelijk pas effectief wanneer deze de verschillende behoeften kan vervullen. De tuin op zich is een plek waar men graag naar toe gaat omdat men hier kan ontsnappen aan de prikkels van binnen. Buiten kan men ontspannen op een manier naar eigen behoeften.

Het fotoboek bestaat uit twee verschillende delen. Het deel "How to do" is het eerste gedeelte en bevat aanbevelingen die gericht zijn op de vormgeving van het ontwerp van een belevingstuin. Het geeft een duidelijk beeld van de nodige aanwezige plekken met hun specifieke functies. Deze plekken opeenvolgend zijn: de bewegingstuin, het intieme terras, de eetbare tuin, het overdekt terras, het dierenverblijf, het groepsterras, de prikkeling, de wandeling, de overgangszone en de ontmoeting. Verder wordt er ook nog een blik geworpen in de toekomst. Hier zijn enkele voorspellingen gedaan over de vormgeving van een belevingstuin gericht op mensen met dementie in de toekomst.

Het deel "What to do" is het tweede gedeelte van het rapport en bevat aanbevelingen die gericht zijn op de verschillende soorten activiteiten die men kan ondernemen in de tuin. Deze activiteiten zijn opgedeeld in passie deelname en actieve deelname.

"How to do"

1. Het ontwerp

Uitleg

①

②

③

De inrichting

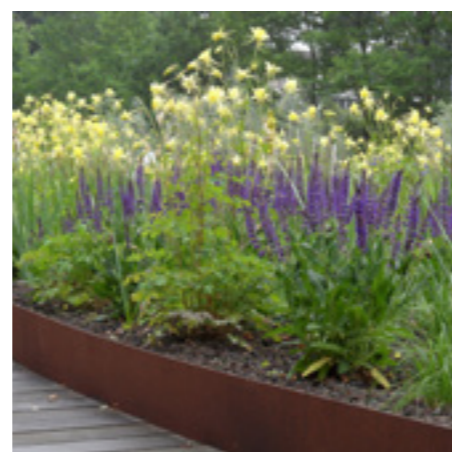
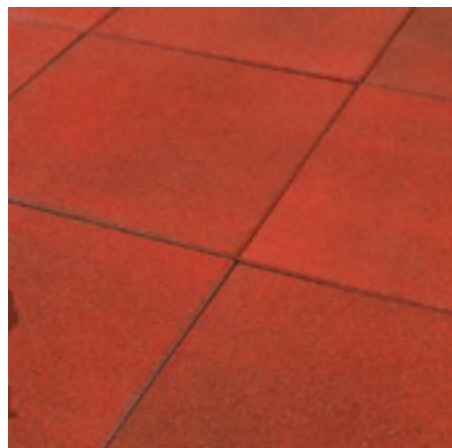
④

⑤

⑥

2. De bewegingstuin

De opbouw

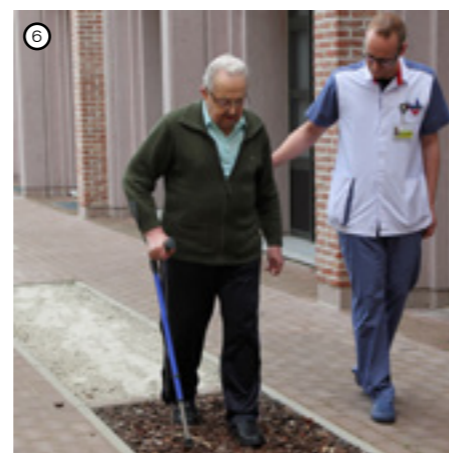
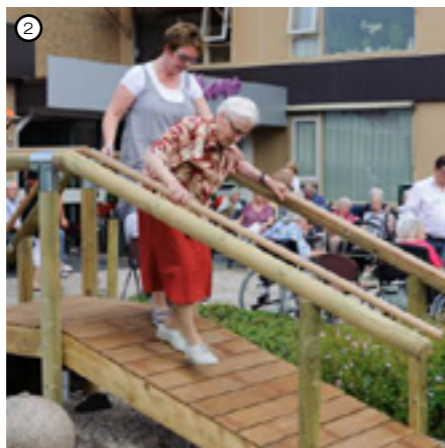
Bewegen geeft een sterke wil en geloof in jezelf en daarom kan met behulp van een bewegingstuin de zorg en welzijn van de cliënten worden verbeterd. Het doel van de bewegingstuin is om ouderen aan het bewegen te krijgen en er contact tussen cliënt en familie te laten ontstaan. Cliënten kunnen gebruik maken van de bewegingstuin en zo hun conditie te verbeteren en sociale contacten te leggen.

Aan de hand van bewegingstoestellen die een beroep doen op de kracht en het evenwicht van de cliënt, kan men in beweging blijven en de spieren en gewrichten trainen. Dit kan echter ook aan de hand van elementen die helpen bij de revalidatie van de cliënt, denk hierbij aan verschillende ondergronden en traptreden.

De bewegingstuin dient een veilige basis te hebben. Deze basis bestaat uit een overzichtelijke opbouw van beplanting. De borders mogen niet te hoog worden, op deze manier kan makkelijk toezicht worden gehouden op de tuin en wordt valgevaar beperkt. Vlakke bestrating en rubberen valtegels dragen hier ook aan bij. Verder is het van belang dat er ook voldoende zitgelegenheden aanwezig zijn zodat men op tijd rust kan pakken. De beplantingsborders zijn netjes onderhouden en er dient geen beplanting over de paden te hangen. Dit kan worden voorkomen met opstaande borderranden.

Door het feit dat men veel in beweging is en door de fysieke gesteldheid van de senioren is het van belang dat er voldoende schaduw in de bewegingstuin aanwezig is. Houd wel rekening met de manier waarop schaduw wordt geworpen. Bomen dragen bij aan de natuurlijke tuinsfeer en worden herkend, echter laten zijn wel blad vallen en kunnen voor wortelopdruk zorgen. Dit is niet wenselijk in een bewegingstuin, omdat men zich moet kunnen focussen op de oefeningen. Het is daarom verstandig om te kiezen voor schaduwdoeken of andere vormen van schaduwwerping.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van de bewegingstuin.

De inrichting

De tuin kan worden gebruikt door bijvoorbeeld fysiotherapeuten, zij kunnen hier samen met de cliënt naar toe gaan voor het doen van oefeningen. Hierdoor blijven spieren en gewrichten soepel. Tevens rempt beweging het dementieproces. Als er een fysiotherapieruimte is, is het verstandig om hier de beweegtuin op aan te laten sluiten. Dit is een goede combinatie en zo kan er makkelijk worden gekozen om binnen of buiten de oefeningen uit te voeren.

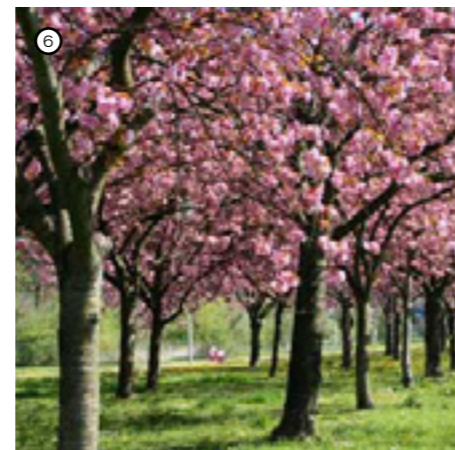
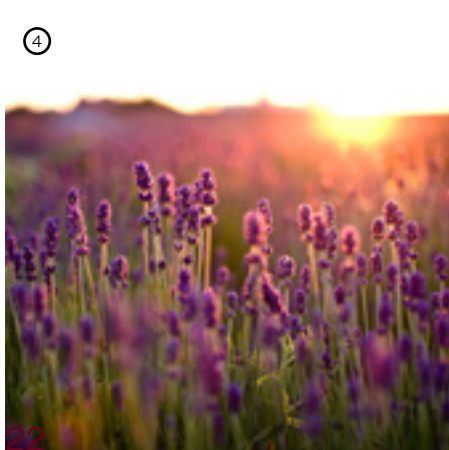
Er wordt geadviseerd om in een bewegingstuin altijd een pad te maken die goed bereikbaar is voor mensen die slecht te been zijn en om een pad te maken met mogelijke obstakels. Denk hierbij aan: een helling, opstapjes en verschillende ondergronden, zoals kiezels en klinkers. Dit soort verschillende ondergronden zijn ideaal om mee te werken. Wanneer deze obstakels aanwezig zijn is extra toezicht van belang. Dit omdat door de fysieke gesteldheid, cliënten namelijk niet altijd in staat zijn om deze obstakels zelfstandig te kunnen nemen. Voorzie daarom de mogelijkheid om de rondgang te kunnen belopen zonder obstakels tegen te komen.

Bewegingselementen dienen opvallend te zijn zodat men zelfstandig tot deze elementen kan worden aangetrokken. Het feit dat deze bewegingselementen niet herkenbaar zijn bij deze doelgroep verminderd het gebruik. Hierdoor is het van belang dat er contacten worden gelegd. Wanneer men onder begeleiding door de tuin loopt zullen zij eerder gebruik maken van de elementen, maar raken zij ook eerder in gesprek. Dit kan door enkel door het samenzijn, maar ook door naar andere te kijken. Beweging lokt over het algemeen altijd reactie uit.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van de bewegingstuin.

3. Het intieme terras

De opbouw

Healing gardens zijn vaak therapeutische tuinen, met een belangrijke werking. Het doel van deze healing gardens is om lichamelijke klachten en symptomen te verlichten, stress te verminderen en een toename van het algehele gevoel van welzijn. Het intieme terras moet een plek zijn die cliënten op verschillende manieren prikkelt. Hierdoor zou het nemen van initiatief worden vergroot. Creëer een levendige tuin met veel rustige kleuren en geuren, deze planten trekken op hun beurt weer vogels en insecten aan. Op deze manier is er altijd iets te zien in de tuin.

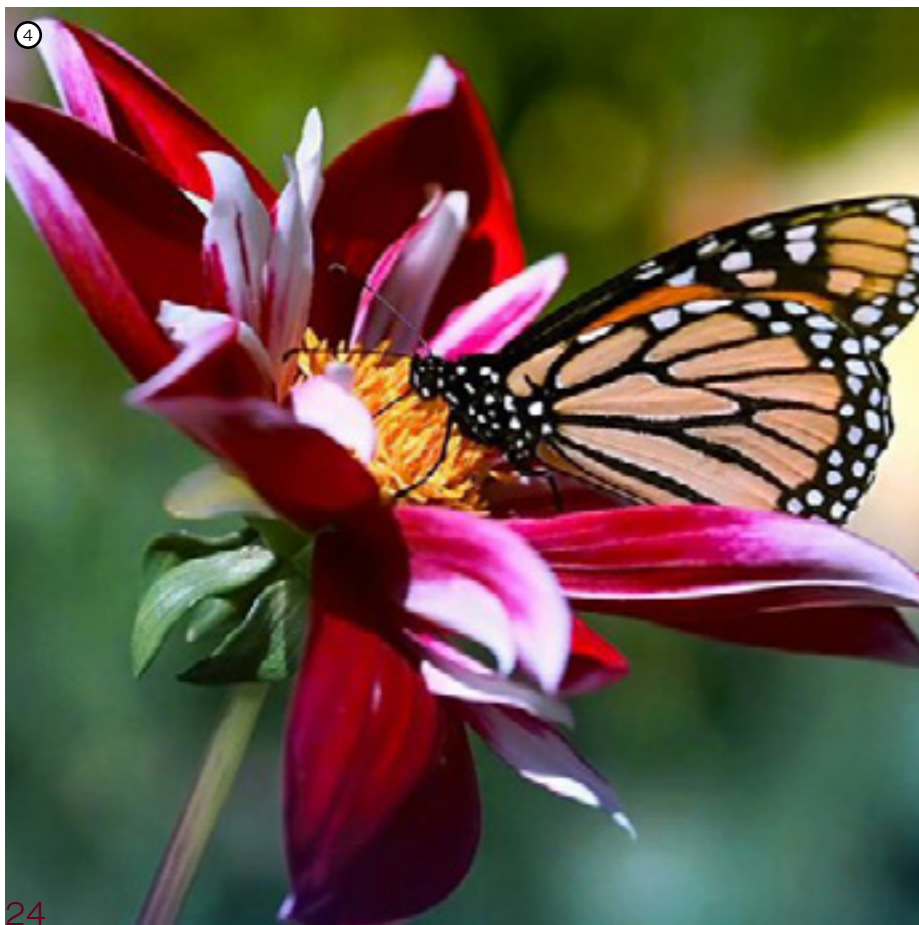
Tevens is het ook van belang dat de plek kan dienen als terugtrekplek. De plek moet als vluchtmogelijkheid kunnen dienen wanneer de hoeveelheid prikkels te groot wordt. De cliënt moet hier tot rust kunnen komen en zich weer kunnen opladen. Deze plek moet een structuur bieden, een plek waar men pauze kan nemen en genieten.

De beplanting moet inspelen op deze gewenste sfeer. Rustige kleuren als wit, blauw, roze en paars en planten die bijdragen aan zintuigprikkeling. Denk hierbij aan de kalmerende geur van lavendel en munt, maar ook aan het ritselen van grassen en het geluid van vogels die op bepaalde planten afkomen.

Het intieme terras dient een geborgen plek te zijn. Dit kan worden gecreëerd door te werken met beschutting van bomen die dienen als een dak. Maar houd ook rekening met het feit dat men zich wil terug trekken in een beschut hoekje, dit kan door middel van hogere borderbeplanting die kan dienen als rugdekking.

De bestrating bij het intieme terras moet rustgevend zijn en opgaan in de algehele sfeer. De kleur dient warm te zijn en van kleiner formaat. Betontegels ogen kil en zijn vanwege de grootte ook niet geschikt. Een kleinere soort klinker oogt knusser en past daardoor eerder bij een intiem terras.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van het intieme terras.

De inrichting

Op grond van wetenschappelijke inzichten kan er een verband worden gemaakt tussen het stressreducerende effect van tuinen en de volgende vier elementen. De gebruiker moet het gevoel controle te hebben over zijn situatie, zijn eigen handelen en hetgeen dat andere hem aandoen. Verder moet de tuin de mogelijkheid bieden om in contact te komen met andere en hierdoor steun in welke vorm dan ook te ontvangen. De tuin moet ook de mogelijkheid bieden tot lichamelijke activiteit, zoals het plukken van bloemen. Tot slot moet de tuin ook de toegang zijn tot natuurlijke en positieve afleiding.

In de praktijk is vaak terug te zien dat mantelzorgers hier graag gaan zitten met hun naasten om te genieten. Wanneer zij samen zijn heeft de mantelzorger vaak een verplicht gevoel om het gesprek aan te gaan met de cliënt. Op een intieme plek kunnen deze gesprekken eenvoudig ontstaan. Het intieme terras dient hier echter wel op ingericht te zijn. Denk aan opvallende bloemen die de aandacht trekken. Wanneer hier vlinder of andere insecten op af komen leidt dit echter nog meer tot gespreksstof. Door deze beplanting kan men rustig spreken over de bloemen en de connectie leggen naar de tuin van vroeger. Wanneer men spreekt over vroeger gaan de gesprekken eenvoudiger en is het contact gelegd. Door de interactie tussen mantelzorger, cliënt en natuur bevindt de persoon met dementie zich weer even in het hier en nu. Dit ervaart de mantelzorger ook en dat maakt het makkelijker om de persoon met dementie de volgende keer weer te komen bezoeken.

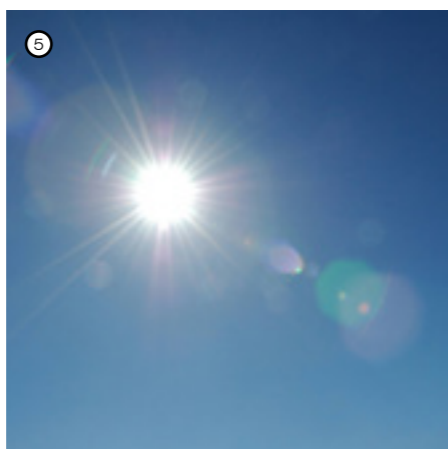
Wanneer dit intieme terras de beschikking heeft over stoeltjes in plaats van bankjes is het makkelijker om contact te maken. De begeleider kan dan namelijk eerder de reactie van het lichaam en het gezicht zien en daarmee het gevoel van de cliënt interpreteren. Dit omdat men tegenover elkaar zit in plaats van naast elkaar.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van het intieme terras.

4. De eetbaretuin

“Ik ben graag bezig in de tuin en help de vrijwilligers ook bij de moestuin als dit nodig is. Verder heb ik mijn eigen stukje grond waar ik snijbloemen heb staan, die kan ik verwerken in mijn bloemstukken”

De opbouw

Het doen van activiteiten is voor mensen met dementie belangrijk om zichzelf nuttig te voelen. Wanneer deze activiteiten uit jeugdherinneringen komen zullen zij meer feeling met de activiteit hebben. Werken in de moestuin is hier een goed voorbeeld van.

Vele senioren hebben vroeger een moes- of kruidentuin gehad. Een enkeling had zelf de beschikking over een boomgaard. Men is bekend met het verbouwen van eigen producten en was hiermee zelfvoorzienend in voedsel. Door de fysieke beperkingen is het voor een persoon op leeftijd niet veilig wanneer men in de ongelijke aarde moet staan. Daarom is het van belang dat er om de plantvakken genoeg ruimte is om te kunnen bewegen.

Daarnaast is het ook van belang dat de eetbare tuin op een overzichtelijke plek ligt in de tuin. Op deze manier kan de begeleiding zicht houden op de cliënten en wordt de veiligheid van hen gewaarborgd. Vaak zal de eetbare tuin ook worden onderhouden door vrijwilligers of andere specialisten. Zij dienen rekening te houden met het feit dat de cliënt mogelijk fysiek beperkt is dan wel in dusdanig ver stadium van het dementieproces verkeerd. Hier moeten zij weten mee om te gaan en zo de cliënt te kunnen betrekken bij het werken in de eetbare tuin.

Om verschillende soorten groenten, kruiden en fruit te kunnen verbouwen in de tuin dient deze ruim opgezet te zijn. Dit is daarom ook niet in iedere tuin even makkelijk te realiseren, hoewel de elementen wel van dergelijk belang zijn. Deze elementen hebben namelijk een grote impact op de herkenning, het nuttig zijn en een rol hebben binnen de maatschappij. Elementen als tuingereedschap dragen hier in bij. Zo kunnen mensen met dementie zich beter oriënteren binnen de tuin en binnen het hebben van een rol.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van de eetbare tuin.

De inrichting

In de eetbare tuin kunnen cliënten samen met verzorgers verschillende soorten herkenbare groenten en kruiden verbouwen. Op deze manier blijven de cliënten actief bezig en kan met het geheugen nog trainen, dit door middel van de namen van de plantsoorten te benoemen. Men kan hier ook onopvallend in worden ondersteund, denk hierbij aan naambordjes. Soorten die vroeger veelal in de eetbare tuin stonden waren soorten als: rabarber, raapstelen, peulen, tuinbonen, aardappelen, sla, spinazie, verschillende soorten kool, aardbeien, bramen, selderie en peterselie.

Door de fysieke beperking is het ook van belang dat er verschillende soorten groente, kruiden en fruit op hoogte staan. Zo kunnen senioren makkelijker bij de beplanting en dit geldt helemaal voor cliënten die zijn gebonden aan een rolstoel of rollator. Hier kan op worden ingespeeld door verhoogde kruidenbakken te realiseren en fruitsoorten op stam in de tuin te hebben.

Door het herkennen van elementen uit de eetbare tuin zal men zelf ook eerder hier tot worden aangetrokken. Elementen als het gereedschapsschuurtje kunnen hierin bijdrage. Zorg er wel voor dat het materiaal dat enkel onder begeleiding wordt vrijgegeven. Dit in verband met de veiligheid van de cliënten.

Van het werken in de eetbare tuin wordt men moe en kan het zijn dat de cliënt een moment van rust nodig heeft. Plaats daarom altijd bankjes of andere zitelementen bij de eetbare tuin. Een groot terras maakt het makkelijker om met zijn allen ook te kunnen genieten van het resultaat. Geplukte appels of aardbeien kunnen nadien op het terras worden genuttigd.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van de eetbare tuin.

5. Het overdekt terras

“In de blokhut heb ik al veel kerst- en paasstukjes gemaakt. Mensen denken ook dat daar iets te doen valt, ze komen er langs en vragen zich af wat er te doen is. Ik heb er ook altijd muziek op staan en heb koffie. Er zijn een aantal bewoners die dat weten en die komen dus graag kijken”

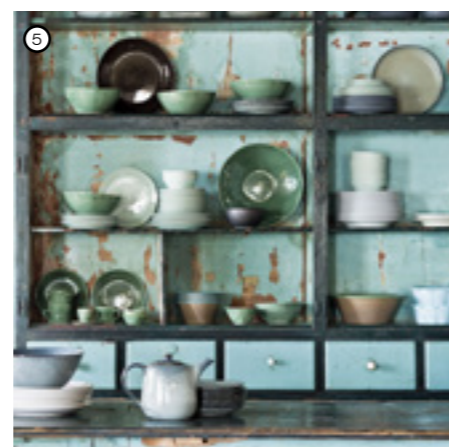
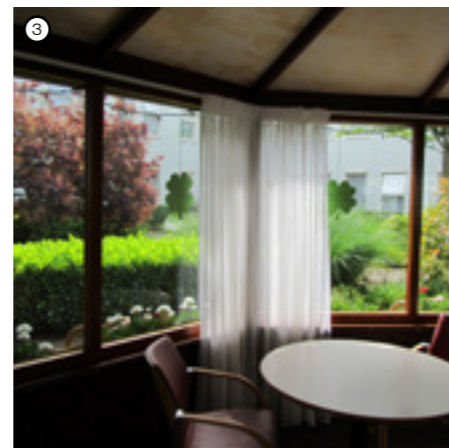
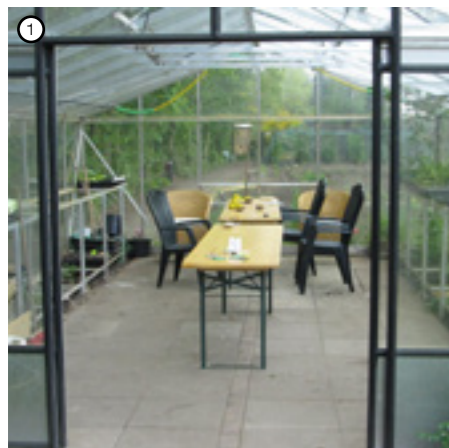
De opbouw

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat een tuinhuis, pergola, overkapping, blokhut of kas altijd zeer prettig wordt ervaren om in te verblijven. Het overdekt terras dient als overkoepelende term voor al deze verschillende beschutte en overdekte verblijfsruimten binnen de tuin. Bij het overdekt terras kunnen verschillende activiteiten al vroeg in het jaar plaatsvinden. Wanneer het overdekte terras in de zon is gesitueerd geldt dit al helemaal. Door de zonnestralen kan de ruimte worden opgewarmt en is het hier prettig vertoeven.

Om een prettige sfeer te creëren is het fijn om een zitje te situëren van waar men een groot gedeelte van de tuin kan overzien. Op deze manier wordt er een unieke eigen plek gecreeërd binnen de tuin.

Senioren hebben meer behoefte aan schaduw. Door de overkapping of de beplanting tegen de pergola kan deze schaduwrijke plek worden gecreeërd. Men kan ook denken aan een veranda tegen het tuinhuis aan. Deze ruimten werden vroeger en nu nog steeds gebruikt om gasten te ontvangen wanneer men in de tuin gaat zitten.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van het overdekt terras.

De inrichting

Vaak hebben begeleiders te maken met het feit dat het buiten nog niet warm genoeg is om aangenaam te verblijven. Een overkapping biedt dan een goede mogelijkheid om toch beschut buiten te kunnen zitten. De plek kan aantrekkelijk worden gemaakt door deze in te richten met verschillende herkenbare elementen. Denk hierbij aan de inrichting van een tuinserre. Deze werden vaak gebruikt als plek waar men kan luchen of rustig thee kan drinken.

Door bij het overdekte terras voorzieningen te treffen waardoor het drinken van koffie of thee buiten makkelijker wordt, scheidt dit veel in de gevoelsmatige barrière van zorgverleners. Door de drempel van het buiten zijn en hier de dagelijkse activiteiten te kunnen uitvoeren te verlagen wordt het voor de verzorger aantrekkelijker om buiten te gaan zitten.

Onder het overdekt terras kunnen nog andere activiteiten plaatsvinden als koffie drinken. Denk hierbij aan activiteiten als schilderen, bloemschikken of het doen van spelletjes.

Binnen de tuin is het overdekt terras een element dat de aandacht van de cliënten trekt, men denkt dat daar iets te beleven valt. Cliënten lopen door het zien van het overdekt terras eerder doelgericht.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van het overdekt terras.

6. Het dierenverblijf

“We hebben nog oud brood over, hier kunnen we de kippen mee gaan voeren”
(Medewerkers De Reijshoeve, 2014).

De opbouw

Uit vrijwel alle interviews die tijdens dit onderzoek gehouden zijn, komt naar voren dat spelende kinderen samen met dieren de meeste aantrekkingskracht hebben tot mensen met dementie. Wanneer men nauwelijks nog in beweging komt zullen vele cliënten bij kinderen en dieren nog wel tot actie komen. Dieren hebben een grote meerwaarde en maken interactie eenvoudiger.

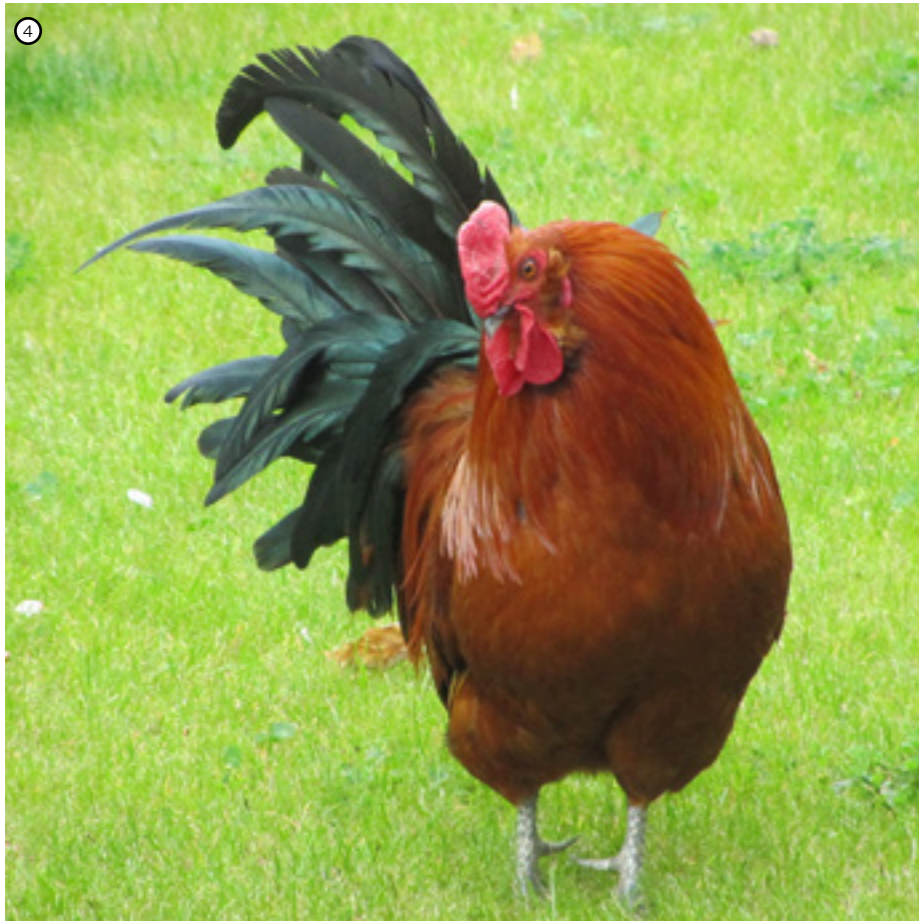
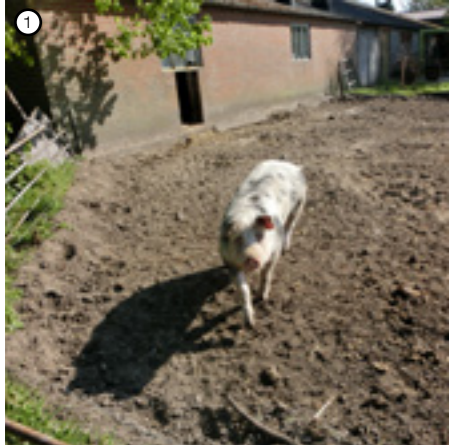
Het is van belang dat men bij de dieren kan om hen te knuffelen of verzorgen. Op deze manier krijgt men een rol in het hier en nu. Het rapen van eieren draagt bij aan het dagelijkse ritme en geeft mantelzorgers ook de mogelijkheid om gericht naar buiten te gaan. Zij hebben elementen nodig waardoor zij dingen kunnen ondernemen zo is de drempel om samen met hun naaste naar buiten kunnen gaan lager. Door het doen van activiteiten hoeft men niet te communiceren om interactie tot stand te laten komen en reactie te krijgen.

Door de fysieke beperking van de meeste cliënten is het ook verstandig om dierenverblijven op hoogte te creëren. Op deze manier verschuift de belevingswereld en kunnen deze cliënten makkelijker de dieren aaien. Dit geldt ook voor cliënten in een rolstoel of met een rollator. Zij kunnen namelijk nauwelijks bij de grond komen.

Om een veilige omgeving te creëren is het van belang dat het dierenverblijf ruim is opgezet, zodat er voldoende toezicht gehouden kan worden. Het is verstandig om het dierenverblijf te bezoeken onder begeleiding. Tevens is er de mogelijkheid om bij het dierenverblijf te gaan zitten. Dit kan enkel voor de toezichthoudende begeleiding zijn, maar het plaatsnemen door cliënten en het kijken naar de dieren is ook van groot belang. Zicht hebben op een levendige omgeving wordt als zeer prettig ervaren en heeft een positieve werking op de cliënten.

Dieren hebben ook een toegevoegde waarde binnen de oriëntatie van de cliënt. Wanneer schapen worden geschoren beseffen cliënten dat het lente wordt.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van het dierenverblijf.

De inrichting

In het dierenverblijf kunnen verschillende soorten dieren worden toegepast. Denk hierbij aan dieren zoals vogels en kippen die in een voilière te zien zijn. Of aan cavia's en konijn. Met deze dieren kan ook worden genoezeld en geknuffeld. Voor andere is het zien van boerderijdieren juist erg belangrijk. Denk hierbij aan geiten, schapen, varkens en loslopende kippen.

Niet alle reacties op dieren zijn altijd even positief, maar dat maakt niet uit zolang het maar geen negatieve effecten heeft. Het kan best zijn cliënten minder reageren op bepaalde diersoorten. Cliënten die van boeren afkomst zijn vinden het heel normaal dat er kippen rondlopen hoewel mensen uit de stad hier heel anders op reageren. Zij vinden het leuk wanneer er aabare dieren op hun schoot worden gezet.

Buiten het zicht op dieren maken zij ook geluiden waardoor de cliënt wordt geprikkeld. Het zien en horen van deze dieren doet de cliënt doelbewust richten het verblijf laten lopen. Wanneer men van binnen zicht heeft op het dierenverblijf zijn cliënten makkelijker naar buiten te krijgen. Want wanneer iemand incidenteel niet graag mee naar buiten gaat worden de dieren vaak ingezet om cliënten toch mee naar buiten te laten komen. Wetende dat wanneer de cliënt eenmaal buiten is, dit erg prettig wordt ervaren en men ontspant.

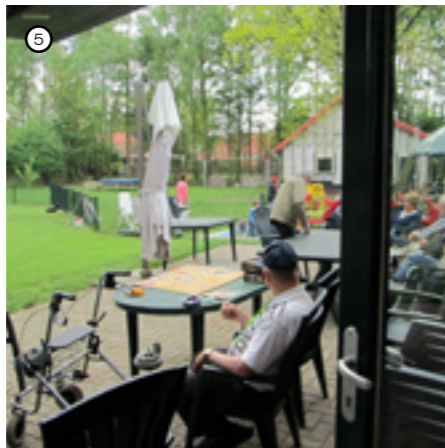
Met het dierenverblijf zelf kan men ook inspelen op de herinnering en herkenning. Door het dierenverblijf een dusdanige vorm te geven wordt het herkend en dit draagt bij aan de veiligheid en zekerheid waardoor hier makkelijker interactie door ontstaat. Houd wel rekening met de veiligheid van het verblijf. Een hekwerk met punten is niet verstandig. Een Engelshekwerk wordt veel toegepast en is ook zeer herkenbaar. Voor de veiligheid kunnen de punten hiervan worden verwijderd.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van het dierenverblijf.

7. Het groepsterras

“Ik zit het liefst aan een grote tafel met stoelen, hier kan ik lekker kletsen met de anderen” (Persoon met dementie Lucia, Interview C3, 2014).

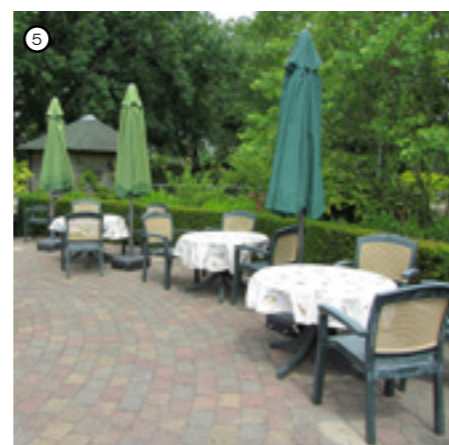
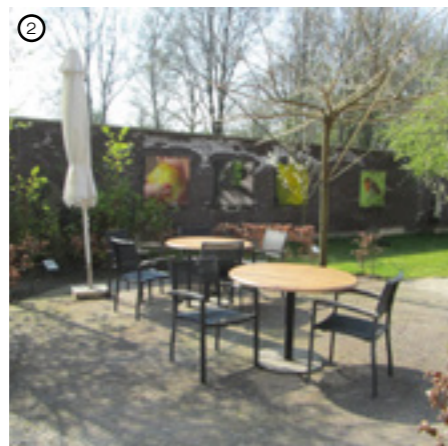
De opbouw

Door beperkingen in mobiliteit bij enkele cliënten is het van belang dat het gezamenlijke terras goed te bereiken is. Het is daarom verstandig om het terras te situeren van het groepsterras dicht bij de toegang tot de tuin draagt hier ook in bij. Zo kan iedereen die buiten komt een plek vinden en genieten van de groene omgeving.

Vanaf het terras dient er voldoende te zien zijn. Dit zicht kan zijn gericht op het dierenverblijf, spelende kinderen of een aantrekkelijke border. Wanneer er beplanting aan het terras staat waar men op kan reageren of waar begeleiding gespreksstof in kan vinden zullen er gesprekken kunnen ontstaan. Denk hierbij aan vrolijke beplanting die goed opvalt. Heftige kleuren als geel en rood mogen best bij een terras waar levendigheid gewenst is. Wanneer beplanting vlinders en andere insecten aantrekt levert dit ook gespreksstof op. Een vlinderstruik in de border is daarom een echte aanwinst, maar denk ook aan beplanting die vogels aantrekt. Vogels die op en af vliegen zijn een prikkeling voor zowel ogen als de oren.

Rondom het groepsterras kunnen verschillende activiteiten plaatsvinden. Denk hierbij aan actieve activiteiten als spelletjes en bloemschikken. pas hier de borderbeplanting wel op aan. Maar ook aan passieve activiteiten zoals koffie en thee drinken. Beide vormen van activiteiten komen even vaak voor en het is per cliënt verschillend waar de voorkeur ligt. Het gaat erom dat de bewoner plezier en rust ervaart en dat kan bij zowel passieve als actieve activiteiten.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van het groepsterras.

De inrichting

Als het lekker weer is en de verzorgende wil naar buiten gaan dan komt deze vaak met de hele afdeling naar buiten. Mensen met dementie hebben behoefte aan sociaal contact, ook al kunnen zij dit contact niet altijd meer op eigen initiatief maken. Samen plaatsnemen op het terras draagt bij aan dit sociale contact. Aan een terras waar iedereen plaats kan nemen, ook cliënten die aan een rolstoel gebonden zijn, kan onder stimulans van begeleiding eenvoudig een gesprek ontstaan.

Op het groepsterras dient voldoende meubilair aanwezig te zijn waar de groep kan plaatsnemen. Dit meubilair dient licht van gewicht te zijn en eenvoudig hanteerbaar in het gebruik. Dit draagt bij aan de veiligheid van de cliënt en valgevaar wordt voorkomen.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van het groepsterras.

8. De prikkeling

“De schommelbank is erg in trek bij mijn vrouw en prikkelt haar. Wanneer we hier samen in gaan zitten begint ze uit zichzelf te schommelen. Met beide benen zet ze zich hard af, dan kijkt ze me ondeugend aan en lokt op deze manier een reactie van me uit. Haar emotie en gedrag dat ze op dat moment toont, herinnerd mij aan wie mijn vrouw was en het laat haar persoonlijkheid weer zien” (Mantelzorger Het parkhuis, 2014).

De opbouw

Doel

Mensen met dementie leven in het moment en naarmate de dementie vordert, wordt de zintuiglijke waarneming steeds belangrijker en dan met name beleving die inspeelt op de zintuigen. Dit kan door middel van zien, horen, ruiken, voelen en proeven. Op deze manier wordt het welbevinden van de cliënten bevorderd en dit kan bijdrage aan de kwaliteit van leven bij deze mensen. Het zorgt ervoor dat mensen weer een doel voor ogen krijgen en dat zij weer een rol hebben in het leven.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van de prikkeling.

De inrichting

Gebruik

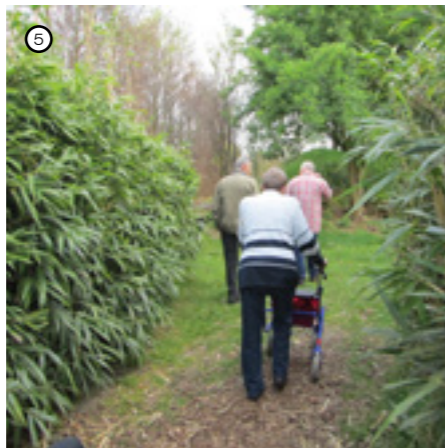
Verspreid door de tuin moeten elementen voorkomen die inspelen op die zintuiglijke prikkeling. Dit kan door elementen te plaatsen als een waterornament of kruiwagen. Op deze manier worden cliënten geprikkeld om iets te ondernemen. Dit kan zijn een gesprek starten, maar het kan ook zijn dat mensen er naar toe lopen en het aanraken. Beide vormen spelen in op het welbevinden van de persoon met dementie. Elementen die de meeste aandacht trekken zijn over het algemeen elementen die inspelen op de herinnering. Het inspelen op de beleving bij de groep cliënten die zich in een verder gevorderd stadium van dementie bevinden, houdt in dat elementen uit hen denk- en herinneringsfase van 15-25 jaar oud gebruikt moeten worden. Hier komen de diepste herinneringen uit voort (Horst, 2014).

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van de prikkeling.

9. De wandeling

“Naar buiten, daar waar de vogeltjes fluiten. Het liefste maak ik een wandeling rondom, dan kan ik een beetje kijken wat er allemaal gebeurt. Zo loop ik langs de slootkanten om te kijken of er eenden zitten te broeden” (Persoon met dementie Het Parkhuis, 2014).

De opbouw

Doel

Het doel van de wandeling is om mensen met bewegingsdrang rond te kunnen laten lopen. Tevens is het een uitstekend element in de tuin waar een activiteit aan kan worden gekoppeld met de naasten. Het is voor vele een prettige manier om even weg te kunnen, zo kunnen ze vergeten dat ze op een gesloten afdeling zitten.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van de wandeling.

De inrichting

Gebruik

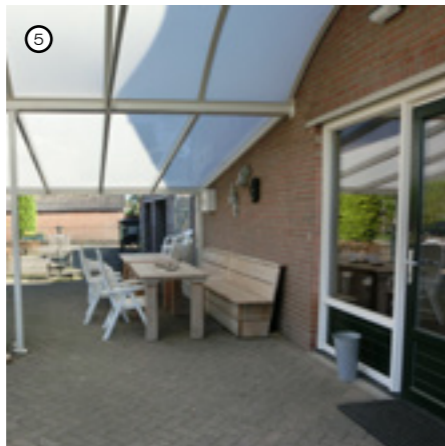
Vrijwel alle mensen met dementie geven aan graag buiten te komen om te wandelen. Hier moet dan wel de mogelijkheid voor worden geboden. Een wandeling kan worden gerealiseerd op verschillende manieren. Het is echter van belang dat mensen tijdens hun wandeling zichzelf een doel voor ogen kunnen stellen, anders blijven ze rondwalen.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van de wandeling.

10. De overgangszone

Een mooi voorval voorafgaand aan het interview met een persoon met dementie:
Voor het onderzoek werd een meneer mee naar buiten gevraagd om hem hier enkele vragen te stellen. De vraag luidde: Gaat u met ons mee naar buiten meneer?
Waarop meneer antwoordde: Heel graag dames, maar dan moeten jullie wel voorop, want ik weet de weg niet.

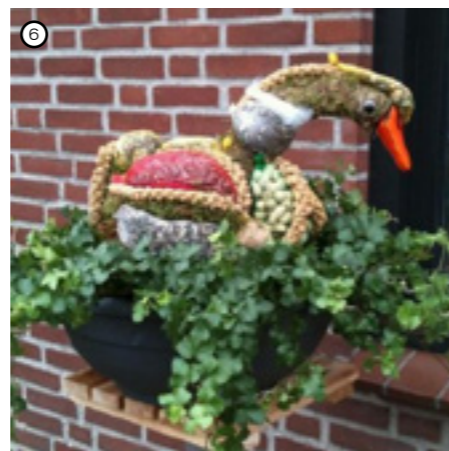

De opbouw

Doel

Het zicht op de tuin en de toegang tot de tuin zijn van extreem belang. Daarom moet de overgangszone goed zijn ingericht. Door de deur naar buiten opvallend te maken kunnen cliënten de uitgang goed vinden en komen zij ook makkelijker buiten. Het doel is om mensen te laten genieten van een groene omgeving zowel binnen als buiten. Hiermee wordt het gebruik van de tuin ook gestimuleerd.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van de overgangszone.

De inrichting

Gebruik

Het Sint Jozefoord is een zorginstelling die belangstelling heeft in het doen van meer activiteiten buiten, echter lopen zij tegen het probleem aan dat de toegang tot de tuin niet direct aan de huiskamer grenst. Als men buiten wil gaan zitten om koffie te drinken wordt dit ervaren als een hele volksverhuizing. Cliënten kunnen namelijk niet zelfstandig naar buiten, omdat zij simpelweg de toegang tot de tuin niet kunnen vinden. Men moet hier namelijk eerst de gang op en in die gang bevinden zich meerdere deuren, waardoor de toegang naar de tuin niet opvalt (Medewerker Sint Jozefoord, 2014). Doordat zij dit als een groot probleem ervaren is dit in het onderzoek opgenomen als een aparte tuinkamer. De basis ligt namelijk bij de overgangszone.

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van de overgangszone.

11. De ontmoeting

Uitleg

De opbouw

①

②

③

④

⑤

⑥

①

②

③

De inrichting

④

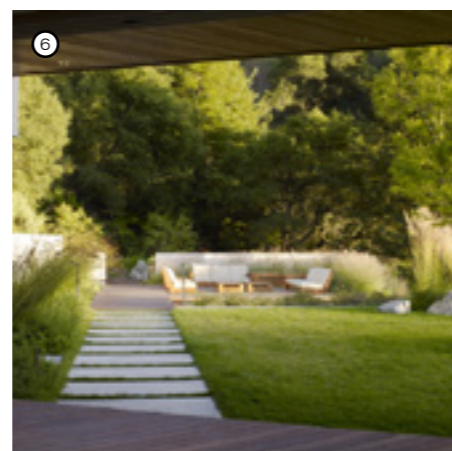
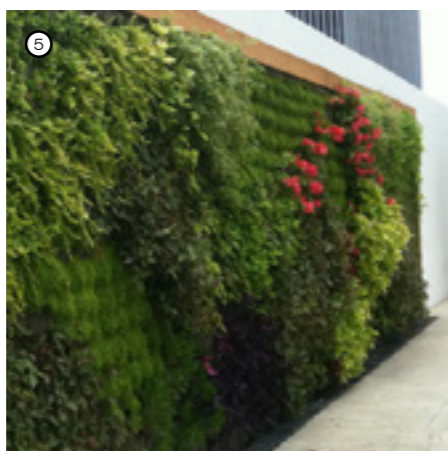
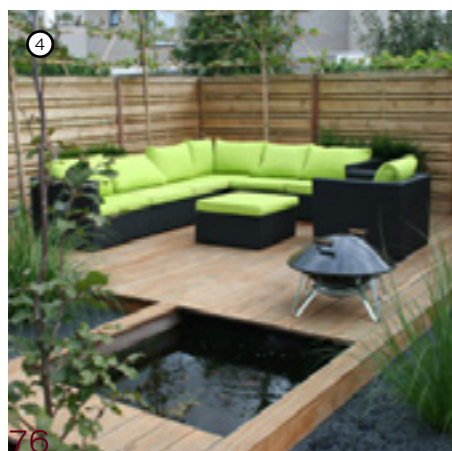
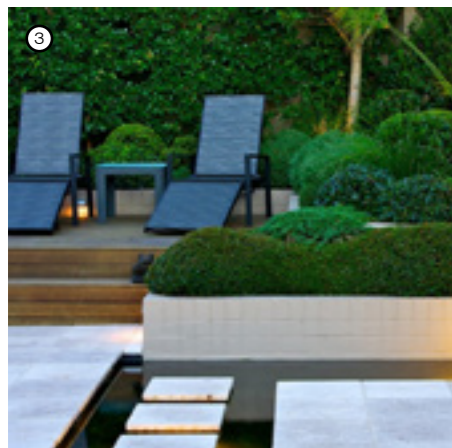
⑤

⑥

12. De toekomst

Uitleg

De opbouw

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de opbouw van de toekomst.

De inrichting

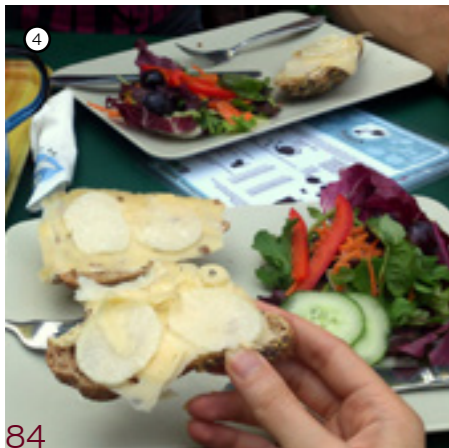
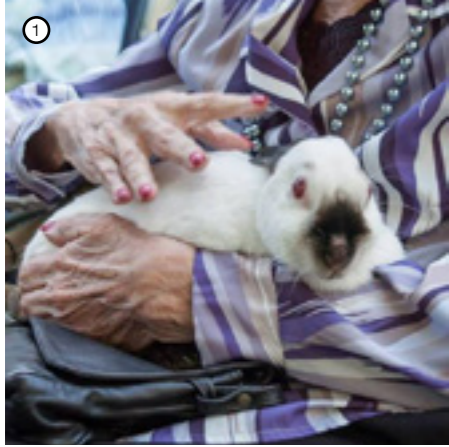
Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van de inrichting van de toekomst.

"What to do"

3.1 Activiteiten

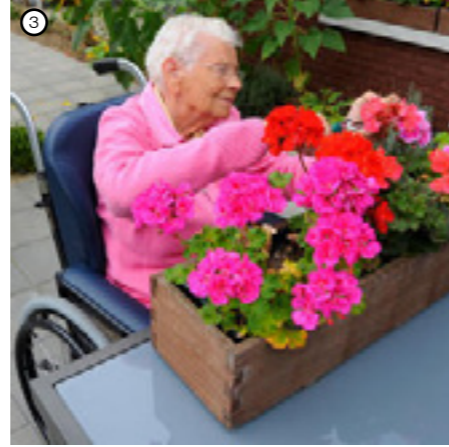
Uitleg

Passieve deelname

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van mogelijke activiteiten met een passieve deelname.

Actieve deelname

Afbeelding 1 tot en met 6 geven een sfeerimpressie weer van mogelijke activiteiten met een actieve deelname.

Bronnen

2.1 Het ontwerp:

Opbouw

1. -
2. -
3. -
4. -
5. -
6. -

Inrichting

1. -
2. -
3. -
4. -
5. -
6. -

2.2. De bewegingstuin:

Opbouw

1. -
2. -
3. -
4. -
5. -
6. -

Inrichting

1. -
2. -
3. -
4. -
5. -
6. -

2.3. De therapeutische rusttuin:

Opbouw

1. -
2. -
3. -
4. -
5. -
6. -

Inrichting

1. -
2. -
3. -
4. -
5. -
6. -

has
hogeschool

kennistransfer en
bedrijfsopleidingen

NATURE ASSISTED
HEALTH FOUNDATION

NAHF

